

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this please use the original publication:

Murto, T., Berglund, M. 2022. MobiilISOVELLUS lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn. Kätilölehti 4/2022.

Link to the original publication: [URL](#)

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Mobiilisovellus lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn

Lähisuhdeväkivallasta ei kysytä eikä sitä tunnisteta sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osaamisen puutteen vuoksi. DOMINO mobiilisovellus auttaa puheeksi otossa.

TEKSTI **TIINA MURTO JA MARI BERGLUND**

Rikoksentorjuntaneuvoston määritelmän mukaan lähisuhdeväkivalta on perheenjäsenten tai muiden läheisessä suhteessa elävien välistä ja usein kodeissa tapahtuvaa väkivaltaa. Lähisuhdeväkivaltaa voivat olla parisuhdeväkivalta, seurusteluväkivalta, lapsen kaltoinkohtelu, kunniaan liittyvä väkivalta sekä ikäänntyneisiin tai vammaisiin kohdistuva väkivalta. Lähisuhdeväkivallan muotoja on monia ja aina niistä ei jää näkyviä fyysisiä jälkiä, kuten mustelmia tai ruhjeita, joista väkivallan voisi tunnistaa.

Väkivalta voi myös olla emotionaalista alistamista ja henkistä pahoinpitelyä, kuten nimittelyä. Pakottaminen sosiaaliseen eristäytymiseen, toisen kontrollointi eri tavoin ja vainoaminen ovat myös väkivallan eri muotoja. Lähisuhdeväkivallan uhri voi olla kuka tahansa, mutta erityisesti naiset ovat riskiryhmässä. Myös raskausaika lisää riskiä lähi-

Lähisuhdeväkivallan

uhri voi olla

kuka tahansa.

suhdeväkivallan altistumiselle. Maailmanlaajuisesti jopa yksi kolmesta naisesta on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa kumppaninsa taholta.

Ammattilaiset avainhenkilöitä

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset ovat avainhenkilöitä lähisuhdeväkivallan vastaisessa työssä. Tutkimusten mukaan lähisuhdeväkivaltaa kokevat tai sen vaarassa olevat hakeutuvat muita ryhmiä alttiimmin terveydenhuollon palveluiden piiriin. Toisaalta lähisuhdeväkivaltaa seulotaan sosiaali- ja terveyspalveluissa liian harvoin. Kun seulontaa ei tehdä, jää ongelma usein tunnistamatta, ellei asiakas sitä itse ota puheeksi. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset ovat tietoisia lähisuhdeväkivallan haitoista ja yleisyydestä, mutta saattavat kokea oman osaamisensa liian vähäiseksi huolen puheeksi ottamiselle. Lisäksi ammattilaiset eivät välttämättä tunnista lähisuhdeväkivallan eri

Lue lisää hankkeesta: DOMINO – Educational mobile application for prevention of Domestic Violence: domino.turkuamk.fi

DOMINO -mobiilisovellus löytyy Google Play Storesta (vain Android puhelimet)

muotoja. Myös ajanpuutetta asiakastapaamisissa on esitetty syyksi olla ottamatta lähisuhdeväkivaltaa puheeksi huolen herättyä, samoin kuin pelkoa siitä, ettei tiedä miten toimia, jos asiakas kertoo väkivallasta.

Lähisuhdeväkivaltaa kokeneet sanovat usein, että olisivat toivoneet puheeksi otton aloitteen tulevan ammattilaisen taholta. Usein uhrin kokema voimakas pelko ja häpeä estävät häntä kertomasta tilanteesta oma-aloitteisesti. Saattaa myös olla, ettei lähisuhde-

Kätilöt ovat aitiopaikalla

tavatessaan naisia ja perheitä

elämän monissa eri vaiheissa.

väkivallan uhri itse tunnista olevansa väkivallan kohteena, ennen kuin asia otetaan puheeksi. Kun asiasta kysytään suoraan, antaa se asiakkaalle luvan kertoa turvallisesti omasta tilanteestaan ja avun tarpeestaan.

Millainen lisäkoulutus on tarpeen?

Turun ammattikorkeakoulun koordinoimassa kansainvälisessä, EU-rahoitteisessa *DOMINO – Educational mobile application for prevention of Domestic Violence* -hankkeessa on selvitetty sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten lähisuhdeväkivallan tunnistamisen ja ennaltaehkäisyosaamista ja koulutustarpeita. Kartoitus tehtiin fokusryhmähaastatteluina Suomessa, Portugalissa ja Kreikassa. Haastatteluihin osallistui yhteensä 31 ammattilaista, jotka työskentelevät sosiaalialalla, terveydenhuollossa tai sosiaali- ja terveysalan opettajina.

Tulosten mukaan ammattilaiset pitävät lähisuhdeväkivaltaa moniulotteisena ilmiönä, jolla on useita haitallisia vaikutuksia uhriin, tekijään, perheeseen ja koko lähiympäristöön. Laajasti ajateltuna lähisuhdeväkivallalla on haitallisia sosioekonomisia seurauksia koko yhteiskunnalle. Väkivallan tunnistamiseen tarvitaan yhä enemmän työkaluja ja tietoa lähisuhdeväkivallan monista muodoista. Ammattilaiset toivat myös esille puheeksi ottamisen vaikeuden omassa työssään, kun huoli lähisuhdeväkivallasta herää. Puheeksi ottamista helpottamaan toivottiin konkreettisia ja helposti saavutettavia apuvälineitä.

Ammattilaiset pitivät koulutusta keskeisenä tekijänä lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä. Haastatellut toivoivat koulutusta puheeksi ottamisen interventioista, kuten ammatillisesta vuorovaikutuksesta ja asiakkaan kohtaamisesta sekä kriittisten tilanteiden hallinnasta. Myös koulutusta psykososiaalisesta tuesta toivottiin. Ammattilaiset halusivat lisätä osaamistaan trauma- ja kriisitilanteiden hallinnasta sekä kulttuurisista tekijöistä liittyen lähisuhdeväki-

valtaan. Koulutuksen tulisi sisältää konkreettisten menetelmien lisäksi tietoa palvelujärjestelmästä ja lainsäädännöstä, jotta ammattilaisena tietää miten toimia ja minkä avun piiriin ohjata asiakas, kun lähisuhdeväkivalta tulee tietoon asiakaskontaktissa.

Mobiilisovellus avuksi

Lähisuhdeväkivaltatilastojen lisääntymisen myötä on tullut tarve kehittää uusia, innovatiivisia ja helposti saavutettavia menetelmiä lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen, ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttamiseen. Koronapandemian myötä on kasvanut myös tarve kehittää teknologiapohjaisia ratkaisuja.

DOMINO-hankkeessa on fokusryhmähaastattelujen tulosten pohjalta kehitetty verkkokoulutus (5 ECTS) sekä mobiilisovellus sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn liittyvän osaamisen lisäämiseksi.

DOMINO-mobiilisovellus on ilmainen ladattavissa oleva sovellus, jonka tarkoituksena on auttaa ja helpottaa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten jokapäiväistä työtä. Sovelluksesta löytyy puheeksi ottoon ja lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen auttavia kysymyksiä sekä vinkkejä, joista sekä uhri että ammattilainen voivat löytää lisäapua. Eri tilanteiden tunnistamisen avuksi on tehty tosielämästä tulleita caseja, joissa on myös ratkaisuja tilanteen selvittämiseen. Omaa osaamista voi kartoittaa laajemmin DOMINO-verkkokoulutuksen avulla, jonka löytää myös sovelluksen kautta.

Monialainen yhteistyö tärkeää

Suomessa apu- ja turvaverkosto lähisuhdeväkivallan uhreille on melko kattava ja tietoa on myös ammattilaisille tarjolla. Kootun ja helposti saavutettavan tiedon lisäksi tarvitaan kuitenkin jatkuvaa monialaista, mm. sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset sekä poliisi, yhteistyötä lähisuhdeväkivallasta, jotta verkostot toimisivat saumattomammin. Myös lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn tarvitaan lisää osaamista, koulutusta ja saumatonta yhteistyötä.

Kätilöiden ammatillinen ja yhteiskunnallinen velvollisuus ja vastuu on puuttua kaikenlaiseen väkivaltaan ja edistää oikeutta turvalliseen ja väkivallattomaan elämään. Kätilöt ovatkin tärkeässä asemassa ja aitiopaikalla tavatessaan naisia ja perheitä elämän monissa eri vaiheissa – kysythän siis rohkeasti väkivallasta! ●

Artikkelin lähteet löytyvät Kätilölehden verkkosivuilta suomenkatiloliitto.fi/katilolehdet/numero-4-2022

TIINA MURTO

lehtori, kätilö, MPH, FT, Turun ammattikorkeakoulu

MARI BERGLUND

lehtori, koulutusvastaava, kätilö, TtM, Turun ammattikorkeakoulu